

**ADVIES VOOR RICHTLIJNEN VOOR HET MILIEUEFFECTRAPPORT
RAAKSGEBIED HAARLEM**

27 APRIL 2001

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	2
3. DOEL EN BESLUITVORMING.....	3
3.1 Doel en achtergrond van de voorgenomen activiteit.....	3
3.2 Besluitvorming.....	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN.....	4
4.1 Voorgenomen activiteit.....	4
4.2 Alternatieven.....	6
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN MILIEUGEVOLGEN.....	7
5.1 Verkeersgerelateerde milieuaspecten en overige hinder.....	7
5.2 Externe veiligheid.....	8
5.3 Effecten op bodem en grondwater.....	8
5.4 Duurzaamheid.....	8
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN.....	9
7. LEEMTEN IN INFORMATIE EN EVALUATIE.....	9
8. VORM EN PRESENTATIE.....	10

1. INLEIDING

Rodamco, Dura en MAB hebben het voornemen een bouwprogramma met onder andere leisurevoorzieningen en een bioscoop te ontwikkelen in een gebied in de binnenstad van Haarlem. Het door het initiatief gegenereerde aantal bezoekers ligt naar verwachting boven de 500.000 per jaar. Daarom wordt een milieueffectrapportage (m.e.r.) uitgevoerd op grond van het Besluit m.e.r. bijlage C, categorie 10.1.

Bij brief van 5 maart 2001¹ is de Commissie voor de m.e.r. door de gemeente Haarlem in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het milieueffectrapport (MER). De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Stadskrant van Haarlem van 15 maart 2001².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen.

In de startnotitie staat dat er reeds diverse milieurelevante studies zijn verricht tijdens het planproces. De Commissie adviseert de belangrijkste conclusies uit deze studies in het MER samen te vatten. Daarbij is het van belang dat deze conclusies kort zijn onderbouwd of toegelicht, zodat het MER zelfstandig leesbaar is. Wel dienen de verwijzingen naar de achtergrondrapporten duidelijk en expliciet te zijn. De achtergrondstudies dienen bij het MER ter visie te worden gelegd. Het gaat hierbij vooralsnog om:

- Saneringsplan Raaks-terrein te Haarlem (12-12-2000);
- Benzeenberekening Raaks Haarlem (27-10-2000);
- Energiestudie Haarlem-Raaks (7-3-2000);
- Bepaling van DUBO Maatregelen voor de planontwikkeling aan de Raaks te Haarlem (15-12-2000);
- Luchtkwaliteit Haarlem Raaks (8-12-2000).

De Commissie heeft er bij haar advisering rekening mee gehouden dat er in de startnotitie reeds veel relevante informatie staat en er achtergrondstudies zijn uitgevoerd. Zij verwacht dat het extra onderzoek dat voor het MER nog nodig zal zijn, beperkt is en vooral betrekking heeft op de verkeersaspecten. Het MER dient echter wel het totale overzicht te geven van alle relevante milieuaspecten.

---

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁴ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Commissie voor de m.e.r. adviseert om in het MER in het bijzonder aandacht te besteden aan:

- de gehanteerde doelstellingen om de milieubelasting van het project te beperken, dan wel de milieukwaliteit te vergroten, mede in relatie tot het vigerende beleid daarover;
- de beschrijving en motivering van de onderdelen waaruit de voorgenomen activiteit bestaat, geïllustreerd met duidelijk kaartmateriaal;
- de verwachte bezoekersaantallen per onderdeel en voor het totaal en de onderbouwing van deze prognose;
- de resultaten van een verkeersstudie waaruit duidelijk wordt welke invloed de voorgenomen activiteit heeft op de ontstane verkeers- en parkeersituatie in het plangebied en omgeving; een overzicht van maatregelen die kunnen worden genomen om nadelige effecten te beperken en positieve effecten te vergroten;
- planning, duur, werkzaamheden en maatregelen bij de uitvoering;
- de milieugevolgen bij de referentiesituatie, de voorgenomen activiteit en het meest milieuvriendelijke alternatief inzake overlast door verkeer, waaronder geluidhinder en luchtverontreiniging, overige hinder, externe veiligheid, bodem/grondwater en duurzaamheid; een vergelijking van alternatieven op die aspecten.

Bij het MER dient een samenvatting met duidelijk kaartmateriaal te worden gevoegd die voor besluitvormers en insprekers als zelfstandig document leesbaar is en een goede afspiegeling vormt van de inhoud van het MER.

3. DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

3.1 Doel en achtergrond van de voorgenomen activiteit

In de startnotitie is reeds afdoende beschreven welke aanleiding en ontwikkelingen tot het initiatief hebben geleid. Deze passages kunnen in het MER worden overgenomen. Wel is een verdere onderbouwing gewenst van het bouwprogramma waarvoor is gekozen. Kort moet worden beschreven hoe de behoefte is bepaald aan ieder van de samenstellende delen van het programma en aan de omvang per onderdeel. (Zie ook §4.1.) Besteed daarbij de meeste aandacht aan de recreatieve voorzieningen en het parkeren en ga ook in op de geschiktheid van de locatie bezien in het licht van de herkomst van de bezoekers/gebruikers. Geef verder aan wat het "urban entertainment centre" precies gaat inhouden, of -indien dat nog niet kan - wat er in elk geval niet toegestaan wordt.

Geef aan welke doelstellingen voor dit project gehanteerd worden om de milieubelasting verder te beperken en de milieukwaliteit verder te vergroten dan op grond van het vigerende beleid (zie §3.2) wettelijk is voorgeschreven.

3.2 Besluitvorming

In het MER moet kort worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten gelden bij dit voornemen. Hierbij dient te worden verwezen naar relevante gemeentelijke beleidsnota's en de in de startnotitie genoemde (ruimtelijke) plannen, alsmede naar de wettelijke regelgeving bijvoorbeeld op het gebied van lucht en geluid.

De richtlijn (1999/30/EG) van de Raad van de Europese Unie van 22 april 1999 geeft luchtkwaliteitseisen waaraan in de verschillende lidstaten moet worden voldaan. Ter implementatie van deze richtlijn is door de Minister van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer een dochterrichtlijn opgesteld die op 19 juli 2001 in Nederland als Algemene Maatregel van Bestuur zal worden vastgesteld. Uit de eisen, die in de dochterrichtlijn worden gesteld, is voor dit project een toetsing aan de grenswaarden voor de jaargemiddelde concentraties van NO₂, fijn stof (PM10) en benzeen van belang.

In het kader van de Modernisering Instrumentarium Geluidsbeleid (MIG) hebben gemeenten ruimte gekregen voor eigen beleid. Aangegeven moet worden met welke geluidsnormering bij het project rekening moet worden gehouden.

In het MER moet staan dat het wordt opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over de uitwerking van het vigerende bestemmingsplan. Beschrijf welke procedure en welk tijdpad hierbij gevolgd zal worden en welke adviesorganen en instanties formeel en informeel zijn betrokken.

Daarnaast dient te worden aangegeven welk soort voorschriften in een milieuvergunning worden vastgelegd en hoe de afstemming wordt bereikt tussen de bestemmingsplanprocedure en de vergunningprocedure.

Tevens dient inzicht te worden gegeven in eventuele privaot/ publiekrechtelijke overeenkomsten, bijvoorbeeld over het beheer van de parkeergarage. Indien hieruit belangrijke randvoorwaarden voor het initiatief voortvloeien, dienen deze in het MER te worden aangegeven.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering voor de in beschouwing genomen alternatieven."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Voorgenomen activiteit

De voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. Bij de beschrijving dient ook te worden ingegaan op de activiteiten in de realisatiefase.

Beschrijving van het meest milieuvriendelijke alternatief is verplicht.

Aard, omvang en bezoekersaantallen

De startnotitie bevat reeds een vrij duidelijk inzicht in de aard, omvang en ligging van de voorgenomen activiteit. Wanneer er aanzichttekeningen van het project aanwezig zijn, kunnen deze in het MER worden opgenomen. In het MER moet nog worden aangegeven welke gebouwen in het plangebied worden gehandhaafd.

In de startnotitie zijn per onderdeel reeds de verwachte bezoekersaantallen vermeld. De Commissie vraagt in het MER een controleerbare onderbouwing met literatuurverwijzing van deze voorspelling te geven. Het verzorgingsgebied, inclusief het verwachte aantal bezoekers uit de verschillende delen daarvan, moet worden aangegeven.

Duidelijk moet zijn of de bioscoop ook voor andere doeleinden gebruikt zal gaan worden (bijvoorbeeld congressen) en zo ja welke invloed dat heeft op de bezoekersaantallen en bezoektijden (piekmomenten).

Voor het bepalen van de verkeersprognose kan het nuttig zijn de voorspelde en maximaal haalbare bezoekersaantallen in een diagram aan te geven, waarin de totale aantallen per dagdeel en voor de verschillende dagen in de

week staan weergegeven. Ook dient een prognose te worden gegeven van het aantal dagen per jaar met topdrukte.

Verkeer, vervoer en parkeren

In het MER moet staan welke invloed de totale voorgenomen activiteit heeft op de verkeersafwikkeling in het plangebied en de omgeving daarvan, alsook hoe de nadelige gevolgen van een eventuele toename van het gemotoriseerde verkeer kunnen worden verminderd.

Belangrijke onderdelen in de verkeersstudie zijn:

- modal split (absoluut en relatief) en te nemen maatregelen om deze te beïnvloeden;
- totale verkeersomvang en verandering in de verkeersintensiteiten ten gevolge van het project gedurende het etmaal en per dag in de week⁵ en de eventuele congestie op de ontsluitingsroutes;
- omvang van de parkeerbehoefte gedurende het etmaal en per dag in de week en de wijze waarop in deze behoefte wordt voorzien⁶; mogelijk ontstaan van parkeerhinder in de omgeving;
- voorzieningen en routing voor openbaar vervoer en langzaam verkeer en mogelijke conflicten met het autoverkeer;
- de wijze waarop de gemeente eventueel door middel van vervoersmanagement of andere organisatorische maatregelen zorg draagt voor afstemming van openings- en sluitingstijden van de verschillende onderdelen ter voorkoming van overbelasting van parkeervoorzieningen en/of toeleidende weginfrastructuur.

De Commissie beveelt aan een voldoende gedetailleerde en op het probleem toegespitste rekenmethode te hanteren. In het MER moet worden aangegeven welke onzekerheidsmarges bij de beoordeling van de uitkomsten in acht moeten worden genomen, met name op wegvakken en kruispunten waar de intensiteiten de beschikbare capaciteiten benaderen of overschrijden.

Uitvoering

In het MER moet inzicht worden gegeven in de planning en fasering van de bodemsanering en de aanleg van het complex.

Daarbij moet worden ingegaan op maatregelen die zullen of kunnen worden genomen om verkeershinder (bouwverkeer, afsluiten van wegen), geluidhinder, trillingshinder (heiactiviteiten) en luchtverontreiniging (emissies van voertuigen en machines, verwaaiing van stof, stank) te voorkomen.

Kort moet worden aangegeven hoe bij de bodemsanering⁷ en de aanleg van ondergrondse gebouwen de bemaling wordt uitgevoerd: hoeveel grondwater wordt onttrokken, over welke periode, en wat is de bestemming van het grondwater?

---

⁵ Indien ook evenementen worden georganiseerd of seizoensactiviteiten, dan dienen de effecten daarvan apart te worden aangegeven.

⁶ Er zijn nu ongeveer 630 parkeerplaatsen in het gebied; de parkeergarage is goed bezet. In de nieuwe situatie komen er 1.200 nieuwe plaatsen. De netto toename van parkeerplaatsen bedraagt dus maximaal 370 plaatsen. In het MER moet worden aangetoond dat dit voldoende is voor de geplande nieuwe voorzieningen, ook wanneer eveneens parkeerplaatsen langs de gedempte Oude Gracht worden opgeheven, zoals aangegeven in de inspraakreactie van de Wijkraad Burgwal, bijlage 4 nummer 1.

⁷ Over de bodemsanering zijn al rapporten beschreven. In het MER gaat het om het weergeven van de hoofdlijnen met een accent op eventuele hinder bij de uitvoering.

4.2 Alternatieven

Nulalternatief (referentiekader)

De Commissie is van mening dat er geen reëel nulalternatief is. In het MER dient de bestaande toestand als referentie te worden beschreven. In de startnotitie wordt voorgesteld als referentie te beschrijven dat de te amoveren bebouwing wel is geamoveerd en de bodemsanering is uitgevoerd. Omdat de bodemsanering zonder het doorgaan van de voorgenomen activiteit waarschijnlijk ook niet wordt uitgevoerd, acht de Commissie de bestaande situatie een betere referentie die ook voor de omwonenden herkenbaarder is.

Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief moet realistisch zijn, dat wil zeggen het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer en binnen diens competentie liggen, alsmede uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu.

In deze omstandigheden, waarin de planvorming al in een vergevorderd stadium is, adviseert de Commissie aan te geven welke milieuvriendelijke⁸ maatregelen de voorgenomen activiteit reeds bevat en welke maatregelen eerder vanwege het (ontbrekende) realiteitsgehalte zijn afgevallen.

Daarbij moet aan de hand van de beschrijving van de gevolgen van de voorgenomen activiteit ten minste worden ingegaan op:

- maatregelen ter vermindering van de hinder van verkeer, horecabezoek en bouwactiviteiten;
- maatregelen ter beïnvloeding van de modal split zoals een speciale biosbus naar herkomstgebieden, met name 's avonds laat, bewaakte fietsenstalling, verbetering fietsroutes nabij het plangebied;
- afstemming tussen de parkeerbehoefte⁹ en het aantal parkeerplaatsen;
- een op leefbaarheid en veiligheid gerichte inrichting van de openbare ruimte (bestrating, straatmeubilair, groenelementen);
- dubomaatregelen inzake water, energie, afval en grondstoffen (hergebruik van bouw- en sloopafval).

Ook moet een beschouwing worden gewijd aan de voorstellen in de inspraakreactie van de Wijkraad Burgwal over het meest milieuvriendelijke alternatief.

---

⁸ Met name die maatregelen die verder gaan dan wet en regelgeving voorschrijft.

⁹ Zie voetnoot 6 en de opmerking van de Wijkraad Burgwal in de inspraakreactie bijlage 4, nummer 1, onder punt 4.

5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN MILIEUGEVOLGEN

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

Bestaande milieutoestand

Voor zover nodig als referentie voor het beschrijven van de milieugevolgen dient in het MER de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied te worden beschreven.

Het studiegebied voor het MER omvat het plangebied, de directe omgeving en de wegvakken waar als gevolg van de voorgenomen activiteit een significante¹⁰ toename van het verkeer valt te verwachten.

Gevolgen voor het milieu

Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- Bij het beschrijven van de gevolgen moet apart worden ingegaan op de eventuele gevolgen van autonome groei en ontwikkelingen in het studiegebied onder invloed van te voorziene veranderingen in de omgeving.
- Er dient een worstcase scenario te worden onderzocht waarbij wordt uitgegaan van hoge prognoses voor en (piek)bezetting van de voorzieningen in het plangebied.
- Er moet ook worden ingegaan op positieve (milieu)effecten zoals toename van de ruimtelijke kwaliteit van het gebied en toename van het draagvlak voor openbaar vervoer.
- Onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens moeten worden vermeld.
- Minder gangbare voorspellingsmethoden moeten worden gemotiveerd.

Voor de referentiesituatie, de voorgenomen activiteit en het meest milieuvriendelijke alternatief moet op de volgende milieuaspecten worden ingegaan.

5.1 Verkeersgerelateerde milieuaspecten en overige hinder

- Geluidemissies van wegverkeer op relevante wegvakken en kruispunten en equivalente geluidsniveaus bij geluidsgevoelige bestemmingen (met vermelding van het aantal bestaande en nieuwe woningen per hinderklasse) voor de dag, avond en nachtsituatie;

---

¹⁰ Meer dan 20% toename ten opzichte van de bestaande situatie.

- concentratie van benzeen in en bij (in- en uitgangen en de luchtverversingsroosters van) de gebouwde parkeervoorzieningen waarbij rekening wordt gehouden met de frequentie waarop een parkeerplaats wordt bezet;
- concentratie van NO₂ en fijn stof bij wegvakken en kruispunten waar een significante toename van het verkeer plaats vindt ¹¹;
- eventuele verminderde bereikbaarheid¹² van bestemmingen, congestie en een gewijzigde verkeersveiligheid op wegen en kruispunten in de omgeving;
- eventueel optredende parkeeroverlast op piekmomenten;
- eventuele geluidsoverlast van de ventilatie-installaties van de parkeergarage en van de concentratie van verkeer bij de ingangen;
- hinder van stank en/of geluid voor omwonenden door het bevoorraden van winkels;
- duur van de aanleg; immissie van geluid en luchtverontreinigende stoffen NO₂ en stank tijdens de aanleg; routes en effecten van bouwverkeer;
- hinder als gevolg van de aanwezigheid van groepen bezoekers in de avond en nacht.

5.2 Externe veiligheid

- De externe veiligheidssituatie in het plangebied in verband met het LPG-vulpunt langs de Leidsevaart.

5.3 Effecten op bodem en grondwater

- Beïnvloeding van de grondwaterstromen tijdens en na de aanleg;
- eventuele daarvan afgeleide effecten, zoals mogelijke verspreiding van verontreiniging, zetting en scheurvorming bij gebouwen in de omgeving;
- gemaakte afspraken over het veiligstellen van archeologische vondsten.

5.4 Duurzaamheid

- De effecten van de maatregelen in verband met duurzaam bouwen (grondstoffen, energie, energieopslag, water, afval);
- mate van zuinig ruimtegebruik door dubbel grondgebruik;
- gerealiseerde modal split;
- visueel-ruimtelijke belevingswaarde;
- positieve en negatieve gevolgen voor de sociale veiligheid.

---

¹¹ Aan de grenswaarde van fijn stof uit de nieuwe dochterraichtlijn wordt, door de hoge achtergrondconcentratie, in grote delen van Nederland niet voldaan. Als aan de NO₂-grenswaarden (uit de nieuwe dochterraichtlijn) wordt voldaan, zullen er bij de andere stoffen uit de richtlijn geen overschrijdingen van grenswaarden langs wegen optreden.

¹² Ook voor hulpdiensten, zoals aangegeven in de inspraakreactie van de Stichting de Hoeksteen, bijlage 4 nummer 3.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van alternatieven moeten met de referentie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en het meest milieuvriendelijke alternatief verschillen. De vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden. Bij de vergelijking moet ook een toetsing plaats vinden aan de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid.

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, kan een indicatie worden gegeven van de kosten van elementen uit het meest milieuvriendelijke alternatief ten opzichte van het voorkeursalternatief.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE EN EVALUATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

In het MER moet staan over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens of onzekerheden in de voorstellingen. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in de verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieu-informatie.

De gemeente Haarlem moet bij het besluit aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek zal worden verricht om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Vanwege de relatie met leemten in kennis verdient het aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER reeds onderzoeksonderwerpen aangeeft.

8. VORM EN PRESENTATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

Het MER moet een samenvatting bevatten die voor besluitvormers en insprekers als zelfstandig document leesbaar is en een goede afspiegeling vormt van de inhoud van het MER. Daarbij moet duidelijk zijn aangegeven hoe de situatie op en rondom het Raaks terrein verandert onder invloed van de voorgenomen activiteit, alsmede welke maatregelen zijn genomen om de negatieve milieueffecten zo beperkt mogelijk te laten zijn en de positieve effecten zo groot mogelijk.

Voor het MER zelf adviseert de Commissie:

- een heldere vergelijking van alternatieven (referentie, voorgenomen activiteit, meest milieuvriendelijk alternatief) in tabelvorm op te nemen, waarin tevens een toetsing aan milieunormen is aangegeven;
- duidelijk en recent kaart- en beeldmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda bij te voegen;
- het MER beknopt te houden door voornamelijk conclusies met een korte toelichting en onderbouwing weer te geven en voor berekeningen en uitwerkingen (duidelijk en expliciet) te verwijzen naar bijlagen en (eveneens ter visie gelegde) achtergrondrapporten.